

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ
ТА ОРФОЕПІЇ У ВОКАЛЬНІЙ МУЗИЦІ КЛОДА ДЕБЮССІ
(НА ПРИКЛАДІ РОМАНСУ «МІСЯЧНЕ СЯЙВО»)**

Тулiс Валерiя Юрiївна,

старша викладачка кафедри камерного співу
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського,
заслужена артистка України
ORCID ID: 0009-0006-3476-8271

Стахевич Олександр Григорович,

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри музикознавства та культурології
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
ORCID ID: 0000-0001-9261-4023

У статті розглядається вокальна мініатюра К. Дебюссі «Місячне сяйво» (*Clair de lune*) з погляду взаємозв'язку виконавської інтерпретації та орфоєпії. Цей романс на вірші Поля Верлена – один із знакових творів Дебюссі, інспірованих образами місяця та місячного сяйва, що завжди пов'язувались із символічним змістом і слугували для композитора невичерпним джерелом натхнення. Дебюссі надавав їм унікального звучання, віддзеркалюючи в музиці їхню багатоаспектність і загадковість.

Інтерпретація вокальних творів із поетичним текстом французькою мовою потребує досягнення виваженого балансу між розумінням поетичного тексту, відтворенням авторського задуму й індивідуальною творчою манерою виконавця. Цей процес потребує глибокого розуміння і поетичного, і музичного тексту. Потрібно ретельно аналізувати структуру тексту, розуміти всі його смислові відтінки, емоційний зміст. Важливо знайти відповідні музичні засоби, щоб передати поетичну красу й емоційну сутність тексту: темп, динаміка, фразування, артикуляція та смислові акценти, які допоможуть відтворити сутність поетичного тексту засобами музичної виразності.

Здійснений порівняльний аналіз виконавських інтерпретацій романсу К. Дебюссі виявив різний результат втілення композиторського задуму. Французька співачка Наталі Дессей і кореянка Анна Зон вражають високим професіоналізмом, здатністю передати сенс та емоційну глибину твору. Безумовно, національна приналежність співачок – вихованок різних вокальних шкіл – відбивається в манері виконання. Глибоке й всеосяжне розуміння стилю К. Дебюссі, безперечно, демонструє Наталі Дессей, і одну з визначальних позицій займає в цьому природне звучання її французької, що бездоганно передає «музику слова» П. Верлена і характерну для Дебюссі легкість і прозорість звучання. Анна Зон, для якої французька – це іноземна мова, підсвідомо контролює процес вимовляння тексту, деталі вокальної орфоєпії. Прагнучи все «виспівати», вона старанно вокалізує кожен ноту, і звучання виходить більш «грунтовним», подекуди ваговитим.

Ключові слова: європейське вокальне мистецтво, жанр романсу, камерно-вокальний стиль К. Дебюссі, орфоєпія, виконавська інтерпретація, імпресіоністсько-символістська естетика.

Tulis Valeriia, Stakhevich Oleksandr. The connection between performing interpretation and orthoepy in Claude Debussy's vocal music (on the example of the romance "Moonlight")

The article examines K. Debussy's vocal miniature "Moonlight" ("Clair de lune") from the point of view of the connection between performing interpretation and orthoepy. This romance based on a poem by Paul Verlaine is one of Debussy's iconic works, inspired by images of the moon and moonlight, which have always been associated with symbolic meaning and served as an inexhaustible source of inspiration for the composer. Debussy gave them a unique sound, reflecting their multifacetedness and mystery in music.

Interpretation of vocal works with poetic text in French requires achieving a balance between understanding the poetic text, reproduction of the author's idea and individual creative manner of the performer. This process requires a deep understanding of both poetic and musical text. It is necessary to carefully analyze the structure of the text, to understand all its semantic nuances, emotional content. It is important to find appropriate musical means to convey the poetic beauty and emotional essence of the text: tempo, dynamics, phrasing, articulation and semantic accents, which will help reproduce the essence of the poetic text by means of musical expressiveness.

A comparative analysis of performing interpretations of K. Debussy's romance revealed different results of the realization of the composer's idea. French singer Natalie Dessay and Korean Anna Zon impress with their high professionalism, ability to convey the meaning and emotional depth of the romance. Undoubtedly, the nationality of the female singers – students of different vocal schools – is reflected in the manner of performance. A deep and comprehensive understanding of K. Debussy's style is demonstrated by Natalie Dessays, and one of the decisive positions in this is occupied by the natural sound of her French, which flawlessly conveys the "music of the word" of P. Verlaine and the lightness and transparency of the sound characteristic of Debussy. Anna Zon, for whom French is a foreign language, subconsciously controls the process of pronouncing the text, the details of vocal orthography. Striving to "sing" everything, she diligently vocalizes each note, and the sound turns out to be more "thorough", sometimes weighty.

Key words: European vocal art, romance genre, chamber-vocal style of K. Debussy, orthoepy, performing interpretation, impressionist-symbolist aesthetics.

Вступ. Видатний французький композитор Клод Дебюссі (1862–1918) своєю творчістю здійснив революцію у фактурі та стилістиці музичного мистецтва кінця XIX – початку XX століття. Витоками його оригінального й непересічного музичного сприйняття та мислення була насамперед вокальна музика: усі ранні опуси митця, створені до 1891 року, – вокальні. Саме в них народжувався індивідуальний стиль композитора, саме через поетичні тексти Дебюссі опановував закономірності створення художніх образів, перевелив принципи організації структури та форми поезії в музику.

Камерно-вокальний стиль Клода Дебюссі – типово французький – проявляється в усіх елементах його вокальної творчості. Це стосується як вибору тексту: композитор звертався суто до творів французьких поетів, так і трактування музики та слова, що відрізняється гнучкістю співвідношень і композиційно-драматургічних рішень. Новаторство К. Дебюссі у вокальній музиці полягає в чутливості до внутрішнього усвідомлення слова, у бездоганному відчутті вокальної декламації. Стриманість у виявленні почуттів у його вокальних творах природно поєднується з лаконічністю форми, балансом вокального та фортепіанного звучання. У динаміці й темпі застосовуються м'які та гнучкі нюанси, що передбачають рафіноване вокальне виконання, психологічно точно й тонко розкриття емоцій, закладених у музиці.

У вокальній творчості К. Дебюссі знаковими є образи місяця й місячного саява. Постійне звернення до них відобразилося навіть у назві роману П'єра Ла Мюра про життя композитора: «Місячне саяво: роман про Клода Дебюссі». Імпульсом до такої образності у Дебюссі став популярний вірш «Місячне саяво» (Clair de lune) із поетичної збірки «Галантні свята» (1869) французького поета-символіста Поля Верлена. У поетичному творі ліричний герой спостерігає природне явище: ніч, що вмирає, і ранок, який народжується, залишаючи враження миттєвого сновидіння. Ритм і мелодійність вірша створюють атмосферу замріяності й таємничості, непуришого спокою внутрішнього світу поета, його мрійливості та натхнення. Відчувається глибока синергія між поетичним зображенням природи та внутрішнім станом автора: образи ночі, місяця, зірок, темряви передають почуття меланхолії і романтичної туги.

*Votre âme est un paysage choisi
Que vont charmant masques et bergamasques
Jouant du luth et dansant et quasi tristes
sous leurs déguisements fantasques.
Tout en chantant sur le mode mineur
L'amour vainqueur et la vie opportune,
Ils n'ont pas l'air de croire à leur bonheur
Et leur chanson se mêle au clair de lune,
Au calme clair de lune triste et beau,
Qui fait rêver les oiseaux dans les arbres
Et sangloter d'extase les jets d'eau,
Les grands jets d'eau sveltes parmi les marbres.*

Під враженням від цього вірша К. Дебюссі написав чотири твори: вокальний романс «Місячне саяво», однойменну п'єсу з «Бергамаської сюїти» для фор-

тепіано, а також фортепіанні твори «І місяць осяє руїни храму...» із циклу «Образи» та «Тераса, освітлена місячним світлом» із циклу «Прелюдії». Крім того, подібні «місячні» образи присутні в романсах «Видіння», «Явлення» на вірші С. Малларме, «Мандоліна» і «Фантоші» на вірші П. Верлена, а також в опері «Пеллеас і Мелізанда» на сюжет однойменної п'єси М. Метерлінка.

Натхнені віршом П. Верлена композиції К. Дебюссі¹ із загальним для всіх образом місячного світла в музичному сенсі об'єднані спільною лейтінтонацією збільшеної секунди. Ця інтонація, пов'язана з образом місячного світла і присутня в кожному із зазначених творів, є свого роду символом цього образу в музиці Дебюссі. Подібно до художників-імпресіоністів, композитор кожного разу знаходить відмінні риси, властиві цьому образу, що робить його таким само неповторним, яким він є в природі.

Матеріали та методи дослідження. Популярними розвідками зарубіжних авторів щодо творчості великого французького композитора є праці Дж. Бріско (J. Briscoe) [9] та П. Ла Мюра (P. La Mure) [10]. В українському музикознавстві саме камерно-вокальному доробку К. Дебюссі присвячені праці А. Асатурян [2], Л. Горелик [3], В. Козлова [4] та ін. Різні аспекти вокальних циклів і мініатюр композитора на слова П. Верлена досліджували Лі Цин [5], С. Луковська [6; 7].

Багатство та мелодійність французької мови відображає її фонетика, розуміння основних аспектів якої допомагає вивчати й використовувати цю мову у співі з великою точністю та виразністю. Питання вокальної орфоєпії та музичної інтерпретації вивчали В. Антонюк [1] і В. Москаленко [8]. Однак особливості виконавських інтерпретацій у їх взаємозв'язку з фонетикою мови літературних текстів романсів К. Дебюссі окремо не розглядалися.

Мета – розкрити взаємозв'язок вокальної орфоєпії та виконавських інтерпретацій на прикладі романсу К. Дебюссі «Місячне саяво».

Методологічною основою статті є комплексний підхід, заснований на історико-культурологічному та музично-виконавському підходах. Основними методами роботи є історико-структурний, лінгвістичний, компаративний, жанрово-стильовий та інтерпретаційний аналіз.

Результати дослідження. Романс К. Дебюссі «Місячне саяво» (Clair de lune) був написаний у період між 1880 та 1890 роками. Це твір, у якому йдеться про можливість і право людини не боротися з долею, а приймати життя таким, як воно є, насолоджуватися кожною його миттю, адже щастя полягає в усвідомленні теперішнього: будь то чарівна ніч чи ранковий світанок, ти живеш лише тоді, коли можеш відчувати цей світ, його природну красу. Образ місяця в романсі Clair de lune є центральним і набуває значення головного персонажа прекрасного нічного пейзажу.

¹ У романсі «Місячне саяво» ця інтонація виникає переважно на ключових словах (fantasques або clair de lune), впливаючись у канву «рельєфу» вокальної мелодії та фортепіанного фону.

Вокальний твір «Місячне сяйво» зовсім не схожий на фортепіанну мініатюру з такою самою назвою з «Бергамаської сюїти». У романсі, на відміну від споглядальності інструментальної п'єси, присутній танцювальний ритм, як відгук на поетичний рядок «танцюють маски та бергамаски». Вокальна партія підкорюється ритму вальсу і граціозно лунає над фортепіанним супроводом з м'яко дисонуючими гармоніями, написаним начебто незалежно від побудови вокальної мелодії.

Уже в цьому ранньому творі Дебюссі здійснює оновлення традиційної форми романсу й демонструє нове співвідношення голосу та фортепіано. Вокальна мініатюра має просту тричастинну форму, що відповідає трьом чотиривіршам поезії П. Верлена. Побудова заключного чотиривірша базується на постійному розвитку, тож у музичному втіленні немає точного повтору – створюється враження мінливості побаченого нічного пейзажу. Верленівські тексти багато в чому вплинули на становлення образного світу музики Дебюссі, з її витонченим, рафінованим ліризмом, не гучними, але глибокими емоціями. Вплив поезії Верлена позначився й на формуванні творчого методу імпресіоністсько-символістської естетики Дебюссі.

Інтерпретація вокальних творів із поетичним текстом французькою мовою – свого роду виклик, що потребує досягнення виваженого балансу між розумінням поетичного тексту, прагненням відтворити авторський задум і власною творчою манерою виконавця. Це складний і водночас захоплюючий процес, який вимагає глибокого розуміння і поетичного, і музичного тексту. Потрібно ретельно аналізувати структуру тексту, розуміти всі його смислові відтінки, емоційний зміст. Важливо знайти відповідні музичні засоби, щоб передати поетичну красу й емоційну сутність тексту: вибір темпу, динаміки, фразування, артикуляції та смислових акцентів, які допоможуть відтворити сутність поетичного тексту засобами музичної виразності. Не останнім чинником у цьому постає складність французької мови, яка, як і кожна мова, має власну звукову систему, обумовлену специфікою її фонологічної структури (майже однакова кількість голосних і приголосних, наявність носових голосних фонем, сонантів, відсутність ряду парних твердих – м'яких приголосних фонем та ін.). Носіям іншої мови набути навички правильної французької вимови дуже непросто, оскільки звуковий склад французької кардинально відрізняється від будь-якої.

Фонеми французької мови у віршах П. Верлена в поєднанні з витонченістю образів і незвичним баченням звичайних речей звучать як чиста музика – це значно ускладнює (навіть робить неможливим) переклад на інші мови². Для відповідної передачі цього тексту треба враховувати, що у французькому мовленні, а тим більше у вокальному виконанні, у передачі смислу й емоційного забарвлення висловлювання значну роль відіграє інтонація. Щоб створити плавний, легкий, «повітряний» звук, характерний для стилістики творів Дебюссі, співак має досконально розуміти фонема-

тичні характеристики поетичної складової вокального твору, адже фонізм тут сам по собі є засобом художньої виразності.

Порівняно з розмовною мовою у вокальній орфоепії існує декілька ключових відмінностей. Підсилену увагу треба приділяти точності вимови фонем, збереженню фонетичної правильності навіть на високих нотах чи у швидких мелізмах. Виконавець має постійно тренувати артикуляційний апарат (спеціальні техніки фонетичного контролю фронтальних і задньоязикових звуків, правильної м'якості та твердості приголосних звуків), щоб забезпечити чітку виразну вимову тексту. Тож для забезпечення чіткості артикуляції та виразності тексту під час виконання виконавцем важливо дотримуватися абсолютно чіткої, правильної вимови кожного слова, що потребує від виконавця кропіткої, вдумливої роботи.

Лінгвістична робота над музичним твором із французьким поетичним текстом може бути розділена на декілька етапів.

Перший етап. Детальний аналіз тексту з метою розуміння смислу кожного рядка, образних метафор і відтінків емоцій, що містяться в поезії.

Другий етап. Фонетичний аналіз: для правильної вимови тексту потрібно детально вивчити фонетику французької мови (розуміння правил вимови окремих звуків, особливостей наголосу й інтонації).

Третій етап. Вимова й акцентуація: особлива увага приділяється вимові кожного слова та фрази загалом. Ретельне вивчення акцентуації допоможе відтворити правильний ритм і мелодію мови.

Четвертий етап. Після правильного засвоєння тексту настає етап музичного виконання: вибір темпу, динаміки, артикуляції та інших музичних параметрів, які відповідають емоційному змісту тексту.

П'ятий етап. Інтерпретація: нарешті виконавець може додати своє особисте розуміння твору, включити власні емоційні реакції на текст та його музичне втілення. Щодо цього доцільно згадати визначення В. Г. Москаленка, що «музична інтерпретація – це організована інтелектом творча діяльність музичного мислення, спрямована на розкриття виразно-смислових можливостей музичного твору» [8, с. 8]. Стосовно виконавської інтерпретації дослідник уточнює, що вона «виражається творчим прочитанням та озвучуванням музичного твору без порушення внутрішньої структури і заміни задуманого композитором інструментарію» [там само, с. 9].

Крім безпосередньо тексту музичного твору, важливо враховувати й підтекст (наприклад, особливий настрій), який не завжди можна відобразити в нотному записі. «Підтекст» дає змогу глибше усвідомити художній образ твору загалом – зауважимо, що в музичному мистецтві визначення художнього образу є неоднозначним, оскільки потрібно зберігати баланс між відтворенням авторського задуму й особистою творчою ініціативою виконавця (що, власне, і становить *виконавську інтерпретацію*).

Інтерпретація вокальних творів Дебюссі вимагає від співака надзвичайної чутливості до поетичного

² Авторам відомий лише єдиний переклад «Місячного сяйва» українською Миколи Лукаша.

тексту, його вимови та фразування. У кожному конкретному випадку виконавець, в ідеалі, має передати смислове навантаження кожного слова через відповідне використання *інтонації* та *динаміки*. Саме емоційна виразність, відтворення настрою тексту допомагають створити атмосферу звучання, характерну для музики К. Дебюссі. Для порівняння вибрано два варіанти виконавської інтерпретації вокальної мініатюри *Clair de lune*: 1) французькою співачкою *Natalie Dessay* (Natalie Dessay, нар. 1965)³, яка є носієм мови та неперевершеною виконавицею більшості вокальних мініатюр К. Дебюссі; 2) корейкою *Анною Зон* (Anna Sohn)⁴. Обидві співачки є колоратурними сопрано.

Всесвітньовідома французька діва Наталі Дессей народилася в Ліоні, вчилася в консерваторії м. Бордо (п'ятирічний курс пройшла за один рік та отримала 1985 року диплом з відзнакою). Міжнародна кар'єра співачки розпочалася після виступу у Віденській опері разом із Пласідо Домінго (1993). Н. Дессей опанований надзвичайно широкий репертуар – від барокової музики Й. С. Баха до оперет Ж. Оффенбаха. У середині 2010-х років Н. Дессей пішла з оперної сцени, зосередившись на камерно-вокальному жанрі й відкривши нові грані свого таланту, а потім – взагалі залишила світ академічного вокалу.

Пропоноване виконання *Clair de lune* Наталі Дессей – це запис із сольного концерту співачки, присвяченого 150-річчю від дня народження К. Дебюссі, де її концертмейстером був піаніст Філіп Кессар, володар найвищих нагород за повний запис фортепіанної музики Дебюссі. Він почув Наталі Дессей в опері Дебюссі «Пеллеас та Мелізанда» і переконався, що вона – єдина співачка, яка не лише вміє співати цей репертуар, але насправді втілює задум композитора.

Щодо Анни Зон відомо, що вона походить із родини музикантів і вважається однією з найбільш багатограних співачок свого покоління. Анна навчалася в Сеульському університеті, 2005 року закінчила Міланську консерваторію (навчалась у Мірели Френі, Ренати Скотто), також брала уроки у професора Олафа Бера в Дрездені. Виступала в театрах Польщі, Італії, Угорщини та Кореї; активно гастролює, виконуючи провідні сопранові партії в операх В. А. Моцарта, Дж. Верді, Дж. Пуччіні та ін. Найбільше Анна Зон відома як концертна виконавиця з різноманітним репертуаром.

У контексті цієї статті цікаво відзначити відмінності в розумінні та трактуванні романсу *Clair de lune* К. Дебюссі двома співачками, чому мають сприяти деякі суттєві нюанси й відмінні риси їхніх інтерпретацій твору. В аналізі виконання вокальних творів важливу роль відіграють національність виконавиць, їхня приналежність до різних вокальних шкіл, на чому, зокрема, наголошує В. Антонюк: «Зв'язок манери співу з фонетикою мови й вимовою в єдиній шкалі акцентів музичного мовлення становить головну прикметну рису

національної вокальної культури. Деякі дослідники вокалу... на підставі теорії етнічних типів зовнішності доводять навіть факт наявності національних особливостей голосового апарату в анатомо-фізіологічному, а відтак і вокально-виконавському розумінні» [1, с. 3].

Образ місячної ночі створюється обома співачками на основі змісту й відчуття, вкладених у вокальну мініатюру автором. Кожне слово й кожна нота мають своє значення та вагу. У їх виконанні здається, що «музика слова» і мелодія – нерозривне ціле. Безумовно, це результат великої праці над виразністю, фразуванням, вибором динамічних нюансів і дотриманням стилістичних тонкощів поетичного та нотного тексту. Важливим елементом в цьому постає агогіка, яка у вокальних мініатюрах Дебюссі часто відіграє ключову роль у передачі почуттів. Композитор використовує різноманітні ритмічні та темпові зміни, гнучкі динамічні контрасти, щоб якомога точніше передати емоційний зміст поетичного тексту.

Обидві співачки вмільо використовують паузи, ритмічні затримки й акценти, що поглиблює виразність виконання та урізноманітнює звукову палітру твору. Анна Зон вільніше ставиться до метроритмічної структури романсу: виконавиця робить фермату в другій строфі на звуку ля-дієз (на слові *orportune*). На відміну від неї, Наталі Дессей співає чітко, дотримуючись вказаного ритму (в нотах фермата не позначена). Так само з невеликою ферматою А. Зон співає ноту в третій строфі на слові *clair*. У тій самій третій строфі на словах *les arbres et...* (конкретно в цьому такті) музичне чуття співачок «збігається»: обидві роблять відтягування, хоча в нотах *ritenuto* стоїть у попередньому такті.

Привертає увагу відтворення співачками тонкощів вокальної орфоепії французької мови. Наталі Дессей зберігає вимову приголосної *r*, як це притаманно французам (задньогортанний «гаркавий» звук), незважаючи на те що в академічному співі не прийнято грасування *r* [19, с. 23]. У Анни Зон природне грасування загалом відсутнє, тож через це «французька автентичність» у виконанні відчувається менше. Відмінною є також більша експресія у виконанні романсу Наталі Дессей. Різниця в темпі виконання під час слухання фактично залишається непомітною. Але тривалість записів відрізняється майже на пів хвилини (запис Н. Дессей становить 2,26 хвилини, а А. Зон – 2,52). Для невеликого твору це доволі показово.

Яким чином утворюється така різниця у хронометражі? Можна припустити, що причиною є цезури й зависання на верхніх нотах і в місцях, де це доцільно зробити в смисловому контексті, але загалом такі фермати витримують обидві виконавиці. Частково цей результат можна пов'язати з такою характерною ознакою французької мови, як прискорення темпу мовлення в емоційні моменти, коли відбувається характерне звучання фрази як єдиного нерозчленованого потоку, де фонетичні кордони між словами стерті, вони ніби зливаються в єдине ціле, створюючи своєрідну ритмічну групу. Вслуховування у звучання переконує в тому, що пояснення криється у факті виконання Наталі Дессей

³ Режим доступу: https://youtu.be/hKPxn-x_9oM?si=20DoQ75Tn_zt30Lh (партія фортепіано – Philippe Cassard)

⁴ Режим доступу: <https://youtu.be/0yo8H8r5IhQ?si=WEXKntZ3-KMABA1t> (партія фортепіано – Hui-Won Lee)

рідною мовою, для якої процес озвучування словесного тексту відбувається абсолютно природно. Феномен природної французької відкидає необхідність спеціально докладати зусилля щодо «правильного» виконання у фонетико-орфоепічному аспекті.

Кореянка Анна Зон співає романс іноземною мовою. Підсвідомо вона намагається контролювати процес вимовляння тексту, бути уважною до деталей вокальної орфоепії, усе «виспівати». Співачка старанно вокалізує кожну ноту, тож звучання виходить більш «грунтовним», навіть подекуди важкуватим, як для Дебюссі. Порівняно із цим виконанням французької притаманні польотність, природність, відверта насолода від самого процесу співу. Плавний, легкий, повітряний звук Наталі Дессей, як вважають дослідники, повністю відповідний стилю композитора. Навіть усі кульмінації настільки вліт в контекст твору, настільки природні, що майже непомітні. Сам твір звучить ніби на одному диханні. Інтерпретація Наталі Дессей – не просто спів, а справжня магія. Її *Clair de lune* звучить таємничо, ніжно, витончено, залишаючи незабутнє враження. Порівняно із цим, хоча кореянка витримує правила агогіки та динаміки, але все ж таки це звучить дещо «завчено».

Окремої уваги заслуговує тандем Наталі Дессей і піаніста Філіпа Кессара. Звуки фортепіано настільки зливаються з вокалом Дессей, що в певні моменти створюється враження природного продовження вокальної фрази у фортепіанній партії (і навпаки). Перед нами не просто дует, а ідеальний союз двох виконавців, які єдині в потоці «проживання» образів та емоцій, закладених автором. Інакше сприймається роль фортепіано в дуеті корейських музикантів: радше тут відчувається «акомпанемент», що доповнює вокальну партію (в окремих фрагментах навіть дещо її «перекриваючи»). Тож загалом твір у виконанні Наталі Дессей і Філіпа Кессара звучить більш витончено, зі справжнім французьким шармом.

Взаємозв'язок вокальної орфоепії та виконавських інтерпретацій повною мірою підтверджує думка А. Асатурян: «Клод Дебюссі створює в кожному романсі унікальний “мотивний сюжет”, користуючись натяками та асоціаціями, які невлітими за назвами, але завжди відчутні за змістом» [2, с. 192]. Цей унікальний стиль, на нашу думку, тонко донесли і Наталі Дессей, і Анна Зон. Обидві виконавиці вражають своїм вишуканим тембром і витонченим вираженням змісту виконуваного твору. Їхні трактування просякнуті імпресіоністичними настроями, що створюють незабутні враження, наповнені глибоким сенсом і тонкими асоціаціями.

Література:

1. Антонюк В. Г. Орфоепія в художньому співі : дослідницька праця. Київ : Українська ідея, 1999. 24 с.
2. Асатурян А. Камерно-вокальний стиль К. Дебюссі: етапи становлення, віяння часу. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Класика в сучасній культурі* : зб. наук. пр. Харків, 2014. Вип. 41. С. 184–194.
3. Горелик Л. Особливості інтерпретації вокальних творів К. Дебюссі у вітчизняному виконавстві. *Розвиток інноваційних процесів у навчально-виховних закладах* : зб. наук. праць. Харків, 2003. Ч. I. Мистецтвознавство. С. 78–91.
4. Козлов В. Особливості тематизму Дебюссі. *Українське музикознавство* : зб. статей. Київ, 1975. Вип. 10. С. 43–63.
5. Лі Цин. Вокальний цикл Клода Дебюссі «Пісні Білітіс» на тексти П'єра Луїса: принципи об'єднання циклу. *Київське музикознавство* : зб. статей. Київ, 2015. Вип. 51: Культурологія та мистецтвознавство. С. 166–174.

Висновки. Вокальна мініатюра *Clair de lune* на вірші Поля Верлена – один із творів Дебюссі, інспірованих образами місяця та місячного сяйва, що завжди пов'язувались із символічним змістом і слугували для композитора невичерпним джерелом натхнення. Дебюссі надавав цим образам унікального звучання, віддзеркалюючи в музиці їхню багатоаспектність і загадковість. Витончена мелодійність, вибагливий ритм, вишукані гармонії створюють атмосферу замріяності й непохитного спокою, властивих місячним ночам і романтичним світанкам.

Як кожна мова, французька має власну звукову систему, обумовлену специфікою її фонетичної структури (майже однакова кількість голосних і приголосних, наявність носових голосних фонем, сонантів, відсутність ряду парних твердих – м'яких приголосних фонем та ін.). Здійснений порівняльний аналіз виконавських інтерпретацій романсу К. Дебюссі виявив різний результат втілення композиторського задуму саме через відмінності орфоепічних якостей виконання.

Французька співачка Наталі Дессей і кореянка Анна Зон вражають високим професіоналізмом, здатністю передати сенс та емоційну глибину твору. Безумовно, на манері їх виконання відбивається національна приналежність співачок – вихованок різних вокальних шкіл. Глибоке й всеосяжне розуміння стилю К. Дебюссі безперечно демонструє Наталі Дессей, і визначальну позицію займає в цьому природне звучання її французької, що бездоганно передає «музику слова» П. Верлена та характерну для музики К. Дебюссі легкість і прозорість звучання. Анна Зон, для якої французька – це іноземна мова, підсвідомо контролює процес вимовляння тексту, деталі вокальної орфоепії. Прагнучи все «виспівати», вона старанно вокалізує кожну ноту, і звучання виходить більш «грунтовним», подекуди важкуватим.

Логічно виникає питання щодо ступеня суб'єктивності у трактуванні вокальних творів виконавцями й пов'язана із цим проблема підвищення культури співу іноземними мовами. У цій ситуації роль співака-інтерпретатора можна порівняти з роботою перекладача художньої літератури: обидва реалізують складне завдання не просто відтворення, а «перекладення» тексту художнього твору з однієї мови на іншу. До того ж як співак, так і перекладач переносить художній твір з однієї мовної культури до іншої, зберігаючи в ідеалі особливості епохального, національного стилю, а також риси індивідуального стилю автора твору.

6. Луковська С. Вокальні мініатюри К. Дебюссі на слова П. Верлена в контексті камерно-вокальної творчості композитора : дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ, 2005. 188 с.
7. Луковська С. Принципи співвідношення поезії та музики в ранніх вокальних мініатюрах Клода Дебюссі. *Київське музикознавство* : зб. статей. Київ, 2011. Вип. 38. С. 197–206.
8. Москаленко В. Г. Лекції з музичної інтерпретації : навч. посібник. Київ, 2013. 134 с.
9. Briscoe J. Claude Debussy: a guide to research. New York: Garland, 1990. 504 p. (Garland reference library of the humanities; vol. 771. Composer resource manuals; vol. 27). URL: <https://archive.org/details/claudeDebussygui0000bris/mode/2up?q=debussysme> (accessed: 03.04.2022).
10. La Mure P. Clair de lune, a novel about Claude Debussy. New York: Random House, 1962. 468 p.

References:

1. Antonyuk, V.H. (1999). Orthoepy in artistic singing: research work [*Orfoepiia v khudozhnomu spivi: doslidnytska pratsia*] Kyiv. 24 p [in Ukrainian]
2. Asaturian, A. (2014). Chamber and vocal style of K. Debussy: stages of formation, trends of time [*Kamerno-vokalnyi styl K. Debiussi: etapy stanovlennia, viiannia chasu*] Problems of interaction of art, pedagogy and theory and practice of education [*Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity*] Classics in modern culture: a collection of scientific papers. Kharkiv. Vol. 41. P. 184–194 [in Ukrainian]
3. Horelyk, L. (2003). Peculiarities of interpretation of vocal works by K. Debussy in domestic performance [*Osoblyvosti interpretatsii vokalnykh tvoriv K. Debiussi u vitchyznianomu vykonavstvi*]. Development of innovative processes in educational institutions [*Rozvytok innovatsiinykh protsesiv u navchalno-vykhovnykh zakladakh*]: a collection of scientific works. Kharkiv. Issue I. P. 78–91 [in Ukrainian]
4. Kozlov, V. (1975). Peculiarities of Debussy's theme [*Osoblyvosti tematyizmu Debiussi*]. Ukrainian musicology: a collection of articles. Kyiv, 1975. Issue 10. P. 43–63 [in Ukrainian]
5. Li Qing (2015). Claude Debussy's vocal cycle "Songs of Bilitis" to texts by Pierre Louis: principles of unification of the cycle [*Vokalnyi tsykl Kloda Debiussi "Pisni Bilitis" na teksty P'iera Luisa: pryntsyppy ob'iednannia tsyклу*] Kyiv musicology: a collection of articles. Kyiv, 2015. Issue 51: Culturology and art history. P. 166–174 [in Ukrainian]
6. Lukovska, S. (2005). Vocal miniatures by K. Debussy to the words of P. Verlaine in the context of the composer's chamber and vocal work [*Vokalni miniatiury K. Debiussy na slova P. Verlaine v konteksti kamerno-vokalnoi tvorchosti kompozytora*] Thesis for the degree of candidate of art history: 17.00.03 Musical art. Kyiv. 188 p [in Ukrainian]
7. Lukovska, S. (2011). The principles of the relationship between poetry and music in the early vocal miniatures of Claude Debussy [*Pryntsyppy spivvidnoshennia poezii ta muzyky v rannikh vokalnykh miniaturakh Kloda Debiussi*] Kyiv musicology: a collection of articles. Kyiv. Issue 38. P. 197–206 [in Ukrainian]
8. Moskalenko, V.H. (2013). Lectures on musical interpretation [*Lektsii z muzychnoi interpretatsii*]: a study guide. Kyiv. 134 p [in Ukrainian]
9. Briscoe, J. (1990). Claude Debussy: a guide to research. New York: Garland. 504 p. (Garland reference library of the humanities; vol. 771. Composer resource manuals; vol. 27). URL: <https://archive.org/details/claudeDebussygui0000bris/mode/2up?q=debussysme> (accessed: 03.04.2022) [in English]
10. La Mure P. (1962). Clair de lune, a novel about Claude Debussy. New York: Random House. 468 p [in English]